

(Василь Педич (Івано-Франківськ), Віталій та Вікторія Тельваки (Дрогобич)), «Логос» (Наталія Марченко (Острогор)), «Український кварталник» (Лариса Антошук (Острогор)). Серед доповідей про освіту зацікавлення викликали виступи про Високий педагогічний інститут ім. М. Драгоманова у Празі (Ольга Зубко (Вінниця)), українську освіту в Татарстані (Людмила Найдено (Нижнекамськ, Татарстан, Російська Федерація)), Східній Словаччині (Марія Васильченко (Острогор)) тощо. Переважна більшість доповідей була побудована на нових, здебільшого архівних або рідкісних книжкових і журнальних матеріалах.

Складовою частиною острозької конференції був круглий стіл, присвячений актуальним питанням наукового дослідження діаспори та викладання курсів з діаспори в університетах України. У ньому брали участь майже всі учасники. У виступах переважали нарікання на недостатню увагу щодо вивчення української діаспори у програмах вузів, брак добрих підручників, методичної літератури тощо.

На презентації книжкової діаспори було представлено значну кількість нових видань. Увагу привернули книжки місцевого інституту дослідження української діаспори, видані переважно в коопродукції з іншими науковими установами – Українським історичним товариством, Українською американською асоціацією університетських професорів та ін. Найбільшу увагу привернули факсимільне перевидання «Української еміграції» Симона Наріжного з 1942 р. (яке високо було оцінене у виступі автора цих рядків), монографія Л. Винара про О. Кандибу (Ольжича), збірників джерел до історії українських наукових установ у діаспорі – Українського історичного товариства та Української американської асоціації університетських професорів, два томи «Наукових записок» НУ «Острозька академія», один з яких містив матеріали попередньої конференції з проблем діаспори та ін. Було представлено також новий том журналу «Український історик», який містить важливі матеріали до 100-ліття від дня народження О. Кандиби (Ольжича), з історіографії, грушевськознавства, важливі архівні матеріали. Окремим розділом відзначено в журналі 75-ліття його засновника та багатолітнього редактора Л. Винара. Цікавість викликали видана УІТ книга Т. Гунчака про Симона Петлюру та євреїв, біобібліографія Л. Винара, а також тритомник творів О. Ольжича та збірник матеріалів до історії НТШ в Європі, книги з історії українців у Польщі, листування Є. Чикаленка і матеріали соборів УАПЦ та ін.

У програму конференції входила екскурсія пам'ятними місцями, музеями Острога, огляд бібліотеки і музею Національного університету «Острозька академія», концерт студентського народного академічного хору навчального закладу та інші заходи.

Слід підкреслити, що конференція була дуже добре організована, а її найбільше значення полягає в тому, що науковці з різних країн і різних установ, яких об'єднує спільне зацікавлення питаннями української діаспори, мали змогу протягом двох днів плідно спілкуватися, обмінюватися думками і краще пізнати один одного. Значення III міжнародної наукової конференції «Проблеми дослідження української діаспори» в повній мірі проявиться після видання збірника її матеріалів.

В.П.Футала (Дрогобич)

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКО-БІЛОРУСЬКЕ СУСІДСТВО: XX СТОЛІТТЯ»

19–20 вересня 2008 р. в Дрогобицькому державному педагогічному університеті ім. І. Франка відбулася міжнародна наукова конференція «Українсько-польсько-білоруське сусідство: XX століття». Її організував історичний факультет названого вищого навчального закладу спільно з Центром дослідження українсько-польських відносин Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАНУ й кафедрою новітньої історії України Львівського національного університету ім. І. Франка. У відкритті конференції взяли участь ректор Дрогобицького педуніверситету проф. В.Г.Скотний, декан історичного факультету цього ж ВНЗ проф. Л.В.Тимошенко та заступник міського голови Дрогобича Б.Р.Пристай. Після офіційних привітань перейшли до наукових доповідей.

На пленарному засіданні першим виступив заступник директора Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАНУ, д-р іст. наук, проф. Л.О.Зашкільняк. У доповіді «Українсько-польські стосунки в XX ст.: історіографічні аспекти» він розглянув історію вивчення взаємин українців і поляків із позицій сучасної «культурно-антропологічної історії». Вчений дійшов таких висновків: що не вичерпала себе тематика політичних стосунків між нашими народами; бажано б повернутися до їх вивчення на якісно новому історіографічному рівні соціальних й економічних проблем, що відображали відносини двох народів у різні історичні періоди; необхідне дослідження стійких стереотипів свідомості, які донині поширені серед українців та поляків у поглядах на спільне минуле. Загалом, резюмував історіограф, українсько-польські взаємини повинні вирізнятися більшою увагою до їх людських вимірів.

Про відносини Білорусії з країнами-сусідами після проголошення її державності в березні 1918 р. розповів д-р іст. наук, проф. Білоруського державного університету В.Ф.Ладисев. Він зазначив, що найбільш тісні зв'язки Білорусія встановила тоді з Україною, від якої новоутворена держава отримала реальну економічну, фінансову і політичну підтримку.

Проф. *М.Вагнер* із Підляської академії в Седльце (Польща) розкрив внесок польського історика *Я.Волінського* (1894–1970 рр.) у вивчення козащини другої половини XVII ст. Він наголосив, що вчений дослідив й описав складне «українське питання» на тлі широкої панорами тогочасної міжнародної ситуації, був прихильником концепції «спільного ворога», котрим була тоді Росія як для Гетьманщини, так і для Кримського ханства та Речі Посполитої.

Доповідь зав. кафедри нової й новітньої історії України Дрогобицького педуніверситету, канд. іст. наук, доц. *В.П.Футали* було присвячено аналізу основних набутків польських істориків у дослідженні діяльності українських легальних політичних партій у II Речіпосполитій. На його думку, порівняно добре вивчено історію центристських УНДО і ВУО й надто побіжно – лівих та консервативних партій.

В доповіді «Українсько-польська прикордонна і регіональна співпраця на сучасному етапі» завідувач кафедри новітньої історії України ЛНУ ім. І.Франка д-р іст. наук, проф. *К.К.Кондратюк* висвітлив відносини двох держав за останні 17 років в економічній та гуманітарній сферах, причому наголос зроблено на культурно-освітньому й науковому співробітництві. Важливим наслідком поживлення контактів у прикордонних регіонах України і Польщі, на думку вченого, є поступове зникнення упередженості та взаємної недовіри між їх громадянами.

У подальшому учасники конференції взяли участь у роботі чотирьох секцій. На першій розглядалися питання міжнаціональних відносин. Так, тему стратегічного партнерства Польщі й України на сучасному етапі та відображення її у підручниках з історії представив д-р габіліт., проф. *А.Стемпнік* (Люблін, Польща). Українсько-польські стосунки в органах місцевого самоврядування Галичини у 1919–1939 рр. розкрив канд. іст. наук, доц. *М.М.Іваник* (Львів). Особливості суспільно-культурного і просвітницького життя польської спільноти на західнобілоруських землях у 20–30-ті рр. XX ст. висвітлив канд. іст. наук, доц. *О.М.Вабищевич* (Брест, Білорусь). Жваве обговорення викликав виступ д-ра габіліт., проф. *В.Влодаркевича* (Седльце, Польща) на тему: «Ставлення поляків, українців та євреїв – мешканців Східної Малопольщі – до агресії Німеччини і СРСР у 1939 р.». Науковою новизною були позначені виступи кандидатів іст. наук, доцентів *Т.М.Гонтар* (Тернопіль), *Т.С.Вінцовського* (Одеса), аспіранта *О.К.Бориняка* (Івано-Франківськ) й ін.

Друга секція зосередила увагу на питаннях суспільно-політичних процесів, що відбувалися на землях трьох сусідніх народів у XX ст. Цікавим був виступ директора Центру дослідження українсько-польських відносин Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАНУ, д-ра іст. наук, проф. *М.Р.Литвина*, в якому вчений проаналізував зовнішньополітичну діяльність уряду ЗУНР у контексті українсько-польського військово-політичного протистояння. Канд. іст. наук, проф. *М.М.Кучерена* (Луцьк) запропонував власну класифікацію національних політичних партій Волині міжвоєнної доби XX ст. Еволюцію політики Української парламентської репрезентації щодо уряду та Польської держави в 1930–1935 рр. висвітлив д-р історії *М.Шумило* (Люблін, Польща).

Різним аспектам національно-визвольного руху на західноукраїнських землях у 20–50-х рр. XX ст. було присвячено виступи канд. іст. наук, доц. *І.О.Гавриліва* (Львів), директора Центру досліджень визвольного руху *Р.В.Забілого* (Львів), дрогобицьких істориків кандидатів іст. наук, доцентів *М.С.Савчина* і *М.В.Сеньківа*, аспіранта *В.І.Льницького*. Заслужують на увагу повідомлення й інших викладачів Дрогобицького педуніверситету – кандидатів іст. наук, доцентів *Т.В.Ватюка*, *О.В.Медвідь*, *І.Л.Лучаківської*, канд. пед. наук, викл. *М.Д.Галіва*, ст. викладачів *І.Г.Лозинської* та *Я.М.Комарницького*, викладачів *І.Я.Павліва* і *К.П.Шевців*.

Роботу третьої секції було присвячено питанням науково-культурних взаємин та церковно-релігійного життя. Зав. кафедри історії слов'янських країн ЛНУ ім. І.Франка, д-р іст. наук, проф. *М.М.Кріль* охарактеризував українсько-білоруські наукові й культурні зв'язки на початку XX ст. Інтерпретацію вітчизняного національного відродження польськими дослідниками кінця XIX – початку XX ст. представила канд. іст. наук, мол. наук. співроб. *О.В.Руда* (Львів). Українсько-польські церковні взаємини наприкінці XIX – на початку XX ст. у баченні представників чину св. Василя Великого стали предметом уваги канд. іст. наук, ст. викл. *І.І.Дрогобицького* (Івано-Франківськ). Польську тематику в критико-бібліографічних студіях *М.Кордуби* висвітлив канд. іст. наук, мол. наук. співроб. *О.М.Піх* (Львів). У світлі нових документів постало культурно-освітнє життя Дрогобича першого повоєнного десятиліття у виступі канд. іст. наук, доц. *Р.П.Попп* (Дрогобич).

Актуальні наукові проблеми порушили також молоді науковці з Тернополя, Луцька, Івано-Франківська: аспіранти *Н.І.Заставецька*, *С.М.Степанюк*, *Р.С.Лецишин*, *О.І.Кавулич* та ін.

В окремий блок було винесено питання, пов'язані з господарством і побутом українців та сусідніх їм народів. Цю тематику активно розробляє колектив кафедри етнології Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаника під керівництвом проф. *М.В.Кугутяка*. Його вихованці канд. іст. наук, наук. співроб. *О.Я.Баран*, аспіранти *І.Ф.Дмитрук*, *М.М.Мельникович*, *М.З. і Н.М.Лицури*, *С.П.Боян* й інші висвітлили низку ще недостатньо вивчених проблем, як-от: побут галицької сільської та міської інтелігенції кінця XIX – 30-х рр. XX ст., матеріальна культура, ріднині традиції й духовний розвиток гуцулів і бойків тощо.

На останньому пленарному засіданні 20 вересня було підбито підсумки конференції, заслухано звіти голів секцій. Потім учасники наукового форуму відвідали музей історії вчителства Дрогобищини у с. Лішня та музей і садибу Івана Франка в с. Нагуєвичі.